

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/23-01/114

URBROJ: 65-23-8

Zagreb, 7. prosinca 2023.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora podnijela Vlada Republike Hrvatske, aktom od 7. prosinca 2023. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu i državne tajnike Vedranu Šimundžu Nikolić, Sanjina Rukavinu i Juru Martinovića.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/23-01/94
URBROJ: 50301-21/22-23-8

Zagreb, 7. prosinca 2023.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20., 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra pravosuđa i uprave dr. sc. Ivana Malenicu i državne tajnike Vedranu Šimundžu Nikolić, Sanjina Rukavinu i Juru Martinovića.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Zagreb, prosinac 2023.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBVEZNIM ODNOSIMA

Članak 1.

U Zakonu o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 114/22. i 156/22.) članak 29. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem referentne stope za osam postotnih poena, a u ostalim odnosima za tri postotna poena, pri čemu se za prvo polugodište primjenjuje referentna stopa na snazi na dan 1. siječnja, a za drugo polugodište referentna stopa na snazi na dan 1. srpnja te godine.“

Iza stavka 7. dodaje se novi stavak 8. koji glasi:

„(8) Referentna stopa iz stavka 2. ovoga članka je kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja ili granična kamatna stopa proizašla iz natječajnih postupaka za varijabilnu stopu za posljednje glavne operacije refinanciranja Europske središnje banke.“

Dosadašnji stavak 8. koji postaje stavak 9. mijenja se i glasi:

„(9) Hrvatska narodna banka dužna je u „Narodnim novinama“ objaviti referentnu stopu iz stavka 2. ovoga članka, koju je objavila Europska središnja banka, koja je na snazi 1. siječnja i 1. srpnja.“

Članak 2.

Naziv Odsjeka 9. iznad članka 579. mijenja se i glasi: „UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU (UZ PRIJENOS IMOVINE NAKON SMRTI)“.

U članku 579. stavku 1. iza riječi: „uzdržavanju“ dodaju se riječi: „(uz prijenos imovine nakon smrti, u daljnjem tekstu: ugovor o doživotnom uzdržavanju)“.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Ugovorom iz stavka 1. ovoga članka odredit će se sadržaj uzdržavanja kojim se, između ostalog, određuje mjesto stanovanja primatelja uzdržavanja (u njegovom stambenom prostoru, u stambenom prostoru davatelja uzdržavanja, u specijaliziranoj ustanovi ili u drugom odgovarajućem smještaju), obveza prehrane, njege i brige o zdravlju primatelja uzdržavanja te zadovoljavanja njegovih ostalih osnovnih životnih potreba, snošenje troška režija i sahrane primatelja uzdržavanja.“

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3.

Članak 3.

Naslov iznad članka 580. mijenja se i glasi: „Ograničenja i oblik ugovora“.

U članku 580. dodaju se novi stavci 1. i 2. koji glase:

„(1) Davatelj uzdržavanja može istovremeno imati sklopljene ugovore o doživotnom uzdržavanju i/ili ugovore o dosmrtnom uzdržavanju s najviše tri primatelja uzdržavanja.

(2) Ugovor sklopljen suprotno stavku 1. ovoga članka je ništetan.“.

Iza dosadašnjeg stavka 1. koji postaje stavak 3. dodaje se stavak 4. koji glasi:

„(4) Prije ovjere ili sastavljanja ugovora ovlaštena osoba iz stavaka 3. ovoga članka provjerit će u Registru ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju broj primatelja uzdržavanja s kojima davatelj uzdržavanja ima sklopljene ugovore o doživotnom uzdržavanju i/ili ugovore o dosmrtnom uzdržavanju.“.

Dosadašnji stavak 2. koji postaje stavak 5. mijenja se i glasi:

„(5) Prilikom ovjere ili sastavljanja ugovora ovlaštena će osoba iz stavaka 3. ovoga članka ugovarateljima pročitati ugovor, te će ih detaljno i ugovarateljima razumljivim riječima upozoriti na prava i obveze koje proizlaze iz ugovora. Ovlaštena će osoba provjeriti neposrednim pitanjima jesu li obje ugovorne strane razumjele prava i obveze koje za njih proizlaze iz ugovora.“.

Članak 4.

Iza članka 580. dodaje se članak 580.a s naslovom iznad njega koji glasi:

„Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju

Članak 580.a

(1) Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju (u daljnjem tekstu: Registar) osnovat će i voditi Hrvatska javnobilježnička komora.

(2) U Registar se upisuju podaci o:

- sklopljenom ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju
- izmjeni ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju
- raskidu ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju
- pokrenutom postupku radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju
- načinu pravomoćnog okončanja postupka radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju
- prestanku obveza po ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju ispunjenjem.

(3) Ovlaštena osoba iz članka 580. stavka 3. ovoga Zakona po službenoj dužnosti odmah će upisati u Registar podatke o sklopljenom ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju, o izmjeni ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju te o sporazumnom raskidu ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

(4) Sud prvog stupnja po službenoj dužnosti odmah će upisati u Registar podatke o pokrenutom postupku radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

(5) Sud prvog stupnja po službenoj dužnosti upisat će u Registar podatke iz stavka 2. podstavka 5. ovoga članka u roku od 30 dana od pravomoćnosti odluke ako protiv nje nije bio izjavljen pravni lijek odnosno u roku od 30 dana od dostave pravomoćne odluke višeg suda. Sud prvog stupnja po službenoj dužnosti upisat će u Registar izmjenu podataka iz stavka 2. podstavka 5. ovoga članka u roku od 30 dana od dostave pravomoćne odluke višeg suda o izvanrednom pravnom lijeku. Ako sud prvog stupnja odlučuje o izvanrednom pravnom lijeku, po službenoj dužnosti upisat će u Registar izmjenu podataka iz stavka 2. podstavka 5. ovoga članka u roku od 30 dana od pravomoćnosti odluke o izvanrednom pravnom lijeku.

(6) Davatelj uzdržavanja može predložiti da javni bilježnik u Registar provede upis prestanka obveza po ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju ispunjenjem. Prijedlogu će priložiti ugovor o doživotnom uzdržavanju ili ugovor o dosmrtnom uzdržavanju te ispravu kojom se dokazuje smrt primatelja uzdržavanja određenu zakonom kojim se uređuju državne matice.

(7) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati sadržaj i način vođenja Registra, naknadu za upis te pravo na neposredni pristup podacima iz Registra, kao i izdavanje potvrde o podacima iz Registra.“.

Članak 5.

Članak 581. mijenja se i glasi:

„(1) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju nekretnina, ovlaštena će osoba iz članka 580. stavka 3. ovoga Zakona dostaviti ugovor o doživotnom uzdržavanju zemljišnoknjižnom sudu koji će upisati zabilježbu ugovora o doživotnom uzdržavanju u zemljišnu knjigu.

(2) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju pokretnina ili neko pravo za koje se vodi javni upisnik, ovlaštena će osoba iz članka 580. stavka 3. ovoga Zakona dostaviti ugovor o doživotnom uzdržavanju tijelu koje vodi javni upisnik koje će upisati zabilježbu ili drugi odgovarajući upis toga ugovora u taj javni upisnik.“.

Članak 6.

Naslov iznad članka 584. mijenja se i glasi: „Utjecaj promijenjenih okolnosti“.

U članku 584. stavku 1. riječ: „izmijenjenim“ zamjenjuje se riječi: „promijenjenim“.

Članak 7.

U članku 585. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Pristanak iz stavka 1. ovoga članka daje se u pisanom obliku ovjerenom od suca nadležnog suda ili potvrđenom (solemniziranom) po javnom bilježniku ili sastavljenom u obliku javnobilježničkog akta.“.

Dosadašnji stavci 2., 3. i 4. postaju stavci 3., 4. i 5.

Članak 8.

Naziv Odsjeka 10. iznad članka 586. mijenja se i glasi: „UGOVOR O DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU (UZ ISTOVREMENI PRIJENOS IMOVINE)“.

U članku 586. stavku 1. iza riječi: „uzdržavanju“ dodaju se riječi: „(uz istovremeni prijenos imovine, u daljnjem tekstu: ugovor o dosmrtnom uzdržavanju)“.

Članak 9.

Iza članka 586. dodaje se članak 586.a s naslovom iznad njega koji glasi:

„Pouka ugovarateljima

Članak 586.a

Prilikom ovjere ili sastavljanja ugovora ovlaštena će osoba ugovarateljima pročitati ugovor, te će ih detaljno i ugovarateljima razumljivim riječima upozoriti na prava i obveze koje proizlaze iz ugovora, na trenutak prijenosa vlasništva, objasniti će ugovarateljima razliku između ugovora o doživotnom uzdržavanju i ugovora o dosmrtnom uzdržavanju te ukazati na prednosti osnivanja osobne služnosti i pridržaja prava stvarnog tereta iz članka 587. ovoga Zakona. Ovlaštena će osoba provjeriti neposrednim pitanjima jesu li obje ugovorne strane razumjele prava i obveze koje za njih proizlaze iz ugovora.“

Članak 10.

Članak 587. i naslov iznad njega mijenjaju se i glase:

„Osnivanje služnosti i pridržaj prava stvarnog tereta

Članak 587.

(1) Ako primatelj uzdržavanja daje nekretninu, ugovorom će se na njoj u njegovu korist osnovati služnost stanovanja, ako se tome izričito ne protivi.

(2) Ako primatelj uzdržavanja daje nekretninu, može odrediti da se u njegovu korist na njoj osnuje stvarni teret uzdržavanja.

(3) Istovremeno s uknjižbom prava vlasništva temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju zemljišnoknjižni sud će po službenoj dužnosti uknjižiti pravo služnosti iz stavka 1. ovoga članka u zemljišnoj knjizi.“

Članak 11.

U članku 588. iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Pristanak iz stavka 1. ovoga članka daje se u pisanom obliku ovjerenom od suca nadležnog suda ili potvrđenom (solemniziranom) po javnom bilježniku ili sastavljenom u obliku javnobilježničkog akta.“

Dosadašnji stavci 2., 3., 4. i 5. postaju stavci 3., 4., 5. i 6.

Članak 12.

U članku 925. stavku 2. riječi: „i potpisanu“ brišu se.

Članak 13.

U članku 926. stavku 1. iza riječi: „doprinos (ulog)“ briše se zarez te se dodaje veznik: „i“, a riječi „i potpisi ugovornih strana“ brišu se.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Osim podataka iz stavka 1. ovoga članka u polici osiguranja osoba moraju biti i potpisi ugovornih strana.“

Dosadašnji stavci 2. do 6. postaju stavci 3. do 7.

Članak 14.

U članku 937. iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi:

„(4) Ugovorne strane mogu ugovoriti da će se dostava pisma s obaviješću o dospjelosti premije iz stavka 3. ovoga članka izvršiti putem usluge elektroničke preporučene dostave koju obavlja kvalificirani pružatelj usluga povjerenja sukladno Uredbi (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014.) te sukladno zakonu kojim se osigurava provedba predmetne Uredbe.“

Dosadašnji stavci 4. i 5. postaju stavci 5. i 6.

Članak 15.

U članku 938. stavku 1. iza riječi: „zanimanje“ dodaju se riječi: „ili djelatnost koju obavlja“.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) On je dužan bez odgađanja pisano obavijestiti osiguratelja o povećanju rizika ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegova sudjelovanja, dužan ga je pisano obavijestiti u roku od četrnaest dana otkad je za to saznao ili mogao saznati.“

U stavku 4. riječi: „novu stopu premije“ zamjenjuju se riječima: „veću premiju“.

Stavka 5. mijenja se i glasi:

„(5) Ako ugovaratelj osiguranja ne pristane na veću premiju u roku od četrnaest dana od primitka prijedloga veće premije, ugovor prestaje po samom zakonu.“

U stavku 6. riječi: „novu stopu premije“ zamjenjuju se riječima: „veću premiju“.

Članak 16.

U članku 940. stavku 1. iza riječi: „smanjenju“ dodaje se riječ: „pisano“.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„Ako osiguratelj u roku od četrnaest dana od primitka zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka ne dostavi ugovaratelju osiguranja pisanu suglasnost na dostavljeni zahtjev, ugovaratelj osiguranja može raskinuti ugovor.“

Članak 17.

U članku 943. u stavku 4. iza riječi: „osiguraniku“ dodaju se riječi: „odnosno korisniku osiguranja“.

Članak 18.

Članak 952. stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) Ako osigurana stvar ili stvar u vezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti propadne za vrijeme trajanja osiguranja zbog nekog događaja koji nije predviđen u ugovoru o osiguranju, ugovor prestaje danom njezine propasti, a osiguratelj je dužan vratiti ugovaratelju osiguranja dio plaćene premije razmjerno preostalom vremenu trajanja osiguranja.“

Članak 19.

U članku 960. stavku 1. riječ: „svote“ zamjenjuje se riječju: „iznosa“.

Stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Osiguratelj je dužan isplatiti potpunu osigurninu sve do iznosa osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrijednosti stvari i visine iznosa osiguranja nema značenja za određivanje iznosa osigurnine.“

Članak 20.

Članak 961. stavak 4. mijenja se i glasi:

„(4) Ugovaratelj osiguranja koji ne obavijesti osiguratelja da je osigurana stvar otuđena, a u slučaju otuđenja na temelju pravnog posla i o osobi koja je stvar pribavila, ostaje u obvezi plaćanja premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja.“

Članak 21.

U članku 969. stavku 2. riječi: „otkupne vrijednosti osiguranja“ zamjenjuju se riječima: „kapitalizirane svote“.

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Ugovorne strane mogu ugovoriti da će se dostava pisma iz stavka 2. ovoga članka izvršiti putem usluge elektroničke preporučene dostave koju obavlja kvalificirani pružatelj usluga povjerenja sukladno Uredbi (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014.) te sukladno zakonu kojim se osigurava provedba predmetne Uredbe.“.

Dosadašnji stavak 3. postaje stavak 4.

Članak 22.

Članak 971. stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) Ništetan je ugovor o osiguranju za slučaj smrti treće osobe mlađe od četrnaest godina i osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na sklapanje bilo kakvih pravnih poslova, raspolaganja i upravljanja svom pokretnom i nepokretnom imovinom kao i odlukama vezano za zdravlje i zdravstvenu skrb, te je osiguratelj dužan vratiti ugovaratelju osiguranja sve premije primljene po osnovi takvog ugovora.“.

Članak 23.

Članak 978. stavka 1. mijenja se i glasi:

„(1) Na zahtjev ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost police u roku od 14 dana od dana podnošenja zahtjeva, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije.“.

Članak 24.

U članku 988. ispred stavka 1. dodaje se oznaka stavka: „(1)“.

Iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:

„(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka kada je ugovaratelj osiguranja ujedno osiguranik, osigurani iznos pripada nasljednicima ugovaratelja osiguranja sukladno zakonu kojim se uređuje nasljeđivanje.“.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

(1) Odredbe ovoga Zakona neće se primjenjivati na ugovore koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona osim odredbe članka 1. ovoga Zakona.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, svaka ugovorna strana može javnom bilježniku podnijeti zahtjev za upis podataka u Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju iz članka 4. ovoga Zakona za ugovore koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 26.

(1) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnik iz članka 4. ovoga Zakona.

(2) Hrvatska javnobilježnička komora osnovat će Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju iz članka 4. ovoga Zakona do 1. srpnja 2024.

Članak 27.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE NJIME UREĐUJU

Zakon o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21., 114/22. i 156/22.; u daljnjem tekstu: ZOO) donesen je u veljači 2005., a stupio je na snagu 1. siječnja 2006.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju uređen je člancima 579. do 585. ZOO-a, a ugovor o dosmrtnom uzdržavanju člancima 586. do 589. ZOO-a, pri čemu se na ugovor o dosmrtnom uzdržavanju na odgovarajući način primjenjuju i odredbe ZOO-a kojima je uređen ugovor o doživotnom uzdržavanju.

Ugovor o doživotnom uzdržavanju u hrvatskom pravnom sustavu kao imenovani ugovor bio je uređen još od 1955. godine (od 1955. do 2003. u ranije važećem Zakonu o nasljeđivanju, od 3. listopada 2003. do 1. siječnja 2006. u sada važećem Zakonu o nasljeđivanju, a od 1. siječnja 2006. u ZOO-u). Za razliku od toga, ugovor o dosmrtnom uzdržavanju do stupanja na snagu ZOO-a 1. siječnja 2006. nije bio uređen kao imenovani ugovor niti jednim propisom. Međutim, njegova primjena u praksi bila je česta i bilo ga je moguće sklopiti jer je on po svojoj naravi obveznopravni ugovor, a ti su ugovori dopušteni neovisno o tome jesu li uređeni zakonom ili ne (sudska praksa je već 1957. godine zauzela stajalište da pravila Zakona o nasljeđivanju iz 1955., koji je uređivao ugovor o doživotnom uzdržavanju, ne isključuju mogućnost sklapanja ugovora o dosmrtnom uzdržavanju). Zbog činjenice da je ugovor o dosmrtnom uzdržavanju bio neimenovani ugovor nisu postojala posebna pravila o tome u kojem obliku mora biti sklopljen. Stoga se taj ugovor mogao sklopiti u bilo kojem obliku, osim ako je riječ o nekretninama ili drugim stvarima i pravima koja su izjednačena s nekretninama, u kojem slučaju se sklapao u tzv. jednostavnom pisanom obliku, što znači da su ugovorne strane sastavljale pisanu ispravu o ugovoru, a ovjeravao se samo potpis primatelja uzdržavanja. Prema tome, od 1. siječnja 2006. oba ugovora (ugovor o doživotnom uzdržavanju i ugovor o dosmrtnom uzdržavanju) uređena su kao imenovani ugovori odredbama ZOO-a.

Zajedničko je ovim ugovorima da se radi se o dvostranoobveznim, naplatnim i strogo formalnim obveznopravnim ugovorima kojima se davatelj uzdržavanja obvezuje da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana se obvezuje dati svoju imovinu ili dio imovine. Osnovna razlika između ovih ugovora je trenutak prijenosa imovine na davatelja uzdržavanja – kod ugovora o dosmrtnom uzdržavanju imovina primatelja uzdržavanja prelazi na davatelja uzdržavanja za vrijeme života primatelja uzdržavanja, a kod ugovora o doživotnom uzdržavanju u trenutku njegove smrti.

Za valjanost ugovora o doživotnom uzdržavanju i ugovora o dosmrtnom uzdržavanju propisan je poseban oblik sklapanja ugovora – taj ugovor mora biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta. Dakle, za valjanost ovih ugovora propisana je posebno stroga forma radi zaštite ugovornih strana, a posljedica njezina nepoštivanja je ništetnost ugovora.

ZOO-om su propisani i drugi mehanizmi zaštite ugovornih strana, kako kroz opće institute obveznog prava, tako i kroz posebne institute predviđene upravo za ove ugovore. Za ugovore o doživotnom uzdržavanju i ugovore o dosmrtnom uzdržavanju propisana su pravila o raskidu

ugovora, utjecaju izmijenjenih okolnosti na ugovor, pridržaju prava stvarnog tereta (u slučaju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju), utjecaju smrti davatelja uzdržavanja na ugovor.

Obvezno pravo sadrži instrumente za zaštitu od zlouporaba kako u pogledu sklapanja ugovora o uzdržavanju tako i u pogledu ispunjenja ugovornih obveza, a ugovorne strane zaštitu svojih prava, vezanu za neispunjenje ugovornih obveza, utvrđenje ništetnosti ili poništenje ugovora, mogu ostvariti podnošenjem tužbe u parničnom postupku.

Međutim, kako ove ugovore najčešće sklapaju osobe starije životne dobi da bi si osigurale uzdržavanje, skrb i brigu, pri čemu kao protučinidbu za ugovoreno uzdržavanje daju svoju imovinu ili njen dio, koja često obuhvaća i nekretninu, ocijenjeno je da je potrebno uvesti dodatne instrumente zaštite primatelja uzdržavanja kako bi se pokušale spriječiti situacije u kojima se ti ugovori zloupotrebljavaju odnosno da se spriječi profesionalizacija sklapanja ovih ugovora na strani davatelja uzdržavanja, kao i da se osigura da primatelji uzdržavanja u najvećoj mogućoj mjeri budu informirani o posljedicama sklapanja takvih ugovora te o pravima i obvezama koje proizlaze iz ugovora.

Budući da je u praksi uočeno da su nazivi ugovora zbujujući, potrebno je promijeniti nazive ugovora na način da njihov naziv odražava bit tih ugovora koja se s jedne strane očituje u obvezi uzdržavanja primatelja uzdržavanja do njegove smrti, a s druge strane u trenutku prijenosa imovine na davatelja uzdržavanja.

Kako bi se spriječila profesionalizacija sklapanja navedenih ugovora i u što je u moguće većoj mjeri osiguralo da primatelj uzdržavanja zaista dobije ugovoreno uzdržavanje, zakonom će se ograničiti broj osoba s kojima davatelj uzdržavanja može imati istovremeno sklopljene ugovore o doživotnom uzdržavanju i ugovore o dosmrtnom uzdržavanju, na način da će se propisati da davatelj uzdržavanja može istovremeno imati sklopljene ugovore o doživotnom i/ili dosmrtnom s najviše tri primatelja uzdržavanja.

Nadalje, ustrojiti će se registar ugovora o uzdržavanju radi efikasne provedbe navedenog zakonskog ograničenja jer se time omogućava provjera jesu li ugovaratelji već sklopili te ugovore i koliko njih.

Također, pruža se dodatna zaštita primatelju dosmrtnog uzdržavanja na način da se propisuje obaveza osnivanja služnosti stanovanja u korist primatelja dosmrtnog uzdržavanja, osim u slučaju ako se primatelj uzdržavanja tome izričito protivi.

Ugovor o osiguranju uređen je člancima 921. do 989. ZOO-a. Budući da je ZOO donesen 2005. godine i u primjeni je od 1. siječnja 2006., te da nakon njegovog donošenja nisu mijenjane odredbe koje uređuju ugovor o osiguranju, potrebno je te odredbe prilagoditi novim tehnologijama komunikacije kako bi se pojednostavilo i ubrzalo pružanje usluga osiguranja, a ZOO prilagodio suvremenim načinima poslovanja u području osiguranja, pri tome uzimajući u obzir interes zaštite ugovaratelja osiguranja.

Zakonom o izmjenama Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 114/22.) izmijenjena je odredba stavka 2. članka 29. kojom je propisana referentna stopa za izračun visine stope zateznih kamata u odnosima iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava te ostalim odnosima. Navedena izmjena bila je uvjetovana usklađivanjem Zakona o obveznim odnosima s uređenjem propisanim Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi u koji je prenesena Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća

od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (u daljnjem tekstu: Direktiva), koja propisuje ovakvo uređenje za države članice EU čija je valuta euro.

Kamatna stopa Europske središnje banke koja se primjenjivala na polugodište od 1. srpnja do 31. prosinca 2022. iznosi 0,00 %. Na dan 21. prosinca 2022. godine kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja iznosi 2,50 %. S obzirom na povećanje navedene kamatne stope Europske središnje banke od donošenja Zakona o izmjenama Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 114/22.) ocijenjeno je da bi visina stope zateznih kamata za ostale odnose (koji nisu odnosi između trgovaca odnosno trgovaca i osoba javnog prava) negativno utjecala na ekonomsko-socijalni položaj građana. Stoga je radi zaštite interesa građana Uredbom o izmjeni Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 156/22.), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2023., izmijenjen članak 29. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21. i 114/22.) na način da je za ostale odnose broj postotnih poena koji se dodaju na referentnu stopu izmijenjen sa pet na tri.

Ovim zakonom provodi se usklađenje sa Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi u koji je prenesena Direktiva radi pojednostavljenja i pojašnjenja odredbe o načinu određivanja visine stope zateznih kamata te određivanja definicije referentne stope.

II. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOGA ZAKONA

Uz članak 1.

Ovom odredbom provodi se usklađenje sa Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi („Narodne novine“, br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 71/15., 78/15. i 114/22.) u koji je prenesena Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama radi pojednostavljenja i pojašnjenja odredbe o načinu određivanja visine stope zateznih kamata.

Kamatna stopa Europske središnje banke koja se primjenjivala na polugodište od 1. srpnja do 31. prosinca 2022. iznosila je 0,00 %. Na dan 21. prosinca 2022. kamatna stopa koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja iznosi 2,50 %. S obzirom na povećanje navedene kamatne stope Europske središnje banke od donošenja Zakona o izmjenama Zakona o obveznim odnosima ocijenjeno je da bi visina stope zateznih kamata za ostale odnose (koji nisu odnosi između trgovaca odnosno trgovaca i osoba javnog prava) negativno utjecala na ekonomsko-socijalni položaj građana. Stoga je radi zaštite interesa građana Uredbom o izmjeni Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, broj 156/22.), koja je stupila na snagu 1. siječnja 2023., izmijenjen članak 29. stavak 2. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18., 126/21. i 114/22.) na način da je za ostale odnose broj postotnih poena koji se dodaju na referentnu stopu izmijenjen sa pet na tri. Ovim člankom je broj postotnih poena koji se dodaju na referentnu stopu usklađen sa navedenom Uredbom.

Uz članak 2.

Ovim člankom se mijenja naziv ugovora o doživotnom uzdržavanju na način da se uz dosadašnji naziv u zagradi dodaje podatak o trenutku prijenosa imovine (uz prijenos imovine nakon smrti) sa primatelja uzdržavanjima na davatelja uzdržavanja s osnove ugovora, a sve radi lakšeg razumijevanja pravnih posljedica koje proizlaze iz ugovornog odnosa jer je u praksi uočeno da su nazivi ugovora o doživotnom uzdržavanju i ugovora o dosmrtnom uzdržavanju

zbunjujući. Novim nazivom se odražava bit ugovora o doživotnom uzdržavanju koja se s jedne strane očituje u obvezi uzdržavanja primatelja uzdržavanja do njegove smrti, a s druge strane u trenutku prijelaza imovine na davatelja uzdržavanja i naglašava se razlika u odnosu na ugovor o dosmrtnom uzdržavanju.

Također se propisuje nužni sadržaj koji se ugovorom o doživotnom uzdržavanju mora ugovoriti kako bi se utjecalo na ugovorne strane da jasno i precizno definiraju prava i obveze koje zadovoljavaju konkretne potrebe stranaka. Poželjno je da se potrebe stranaka ugovorom precizno odrede pa se tako primjerice može propisati sadržaj brige o zdravlju na način da obuhvaća brigu o lijekovima, trošak prijevoza do liječnika i slično.

Uz članak 3.

Ovim člankom ograničava se broj ugovora koje može sklopiti davatelj uzdržavanja pa tako davatelj uzdržavanja može istovremeno imati sklopljene ugovore o doživotnom uzdržavanju i/ili dosmrtnom uzdržavanju s najviše tri primatelja uzdržavanja. Navedenom odredbom se namjerava spriječiti profesionalizacija sklapanja navedenih ugovora i u što je moguće većoj mjeri osigurati da primatelj uzdržavanja zaista dobije ugovoreno uzdržavanje. U svrhu provođenja nadzora nad brojem sklopljenih ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju propisano je da će ovlaštena osoba prije ovjere ili sastavljanja ugovora provjeriti broj primatelja uzdržavanja s kojima davatelj uzdržavanja ima sklopljene ugovore.

Nadalje, šire se i preciznije definira sadržaj pouke ugovarateljima koju prije ovjere ili sastavljanja ugovora ugovornim stranama daje sud ili javni bilježnik čime se osigurava da ugovorne strane u najvećoj mogućoj mjeri budu informirane o posljedicama sklapanja ugovora te o pravima i obvezama koje proizlaze iz ugovora.

Uz članak 4.

Ovim člankom propisuje se da će se osnovati Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, radi efikasne provedbe zakonskog ograničenja broja ugovora koje je dopušteno sklopiti jer se time omogućava provjera jesu li ugovaratelji već ranije sklopili ovu vrstu ugovora i koliko njih. Nadalje, kako o činjenici je li sklopljen ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju odnosno je li pokrenut postupak radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja tih ugovora ovisi ostvarivanje određenih prava po Zakonu o socijalnoj skrbi („Narodne novine“ br. 18/22., 46/22., 119/22. i 71/23.) omogućit će se jednostavno utvrđivanje tih činjenica uvidom u podatke u Registru od strane ovlaštenih osoba.

U Registar se upisuje činjenica da je sklopljen ugovor o doživotnom uzdržavanju ili ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, da je pokrenut postupak radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, da je izmijenjen, raskinut, utvrđen ništetnim ili poništen ugovor o doživotnom uzdržavanju ili ugovor o dosmrtnom uzdržavanju te da su prestale obveze po ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju ispunjenjem.

Propisuje se obveza ovlaštene osobe da odmah nakon ovjere ili sastavljanja ugovora po službenoj dužnosti u Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju upiše podatke o sklopljenom ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju, o sporazumnoj izmjeni ili sporazumnom raskidu ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

Nadalje, propisuje se obveza suda prvog stupnja da po službenoj dužnosti u Registar upiše podatke o pokrenutom postupku radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

Također se propisuje obveza suda prvog stupnja da po službenoj dužnosti u Registar upiše podatke o načinu pravomoćnog okončanja postupka radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju u roku od 30 dana od pravomoćnosti odluke ako protiv nje nije bio izjavljen pravni lijek odnosno u roku od 30 dana od dostave pravomoćne odluke višeg suda.

Nadalje, ako sud prvog stupnja odlučuje o izvanrednom pravnom lijeku, propisano je da će po službenoj dužnosti upisati u Registar izmjenu podataka o načinu pravomoćnog okončanja postupka radi izmjene, raskida, utvrđenja ništetnim ili poništenja ugovora o doživotnom uzdržavanju ili ugovora o dosmrtnom uzdržavanju u roku od 30 dana od pravomoćnosti odluke o izvanrednom pravnom lijeku.

Također je određeno da davatelj uzdržavanja može predložiti da javni bilježnik u Registar provede upis prestanka obveza po ugovoru o doživotnom uzdržavanju ili ugovoru o dosmrtnom uzdržavanju ispunjenjem te je propisano što mora priložiti prijedlogu. Propisuje se da će ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom propisati sadržaj i način vođenja Registra, naknadu za upis te tko ima pravo na neposredan pristup podacima kao i izdavanje potvrde o podacima iz Registra.

Uz članak 5.

Ovim člankom se radi pravne sigurnosti propisuje obaveza upisa zabilježbe ugovora o doživotnom uzdržavanju u zemljišnu knjigu u korist davatelja uzdržavanja, ako je predmet ugovora nekretnina, a ako je predmet ugovora pokretnina ili neko pravo za koje se vodi kakav javni upisnik zabilježba ili drugi odgovarajući upis toga ugovora će se upisati u taj javni upisnik.

Uz članak 6.

Odredba se nomotehnički doraduje radi usklađenja s terminologijom u članku 369. ovoga Zakona.

Uz članak 7.

Ovim člankom se radi pravne sigurnosti propisuje oblik u kojem se daje izjava o pristanku na produženje ugovora u slučaju smrti davatelja uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja.

Uz članak 8.

Ovim člankom mijenja se naziv ugovora o dosmrtnom uzdržavanju na način da se uz dosadašnji naziv u zagradi dodaje podatak o trenutku prijenosa imovine (istovremeni prijenos imovine) sa primatelja uzdržavanja na davatelja uzdržavanja s osnove ugovora, a sve radi lakšeg razumijevanja pravnih posljedica koje proizlaze iz ugovornog odnosa. Naime, u praksi je uočeno da su nazivi ugovora o doživotnom uzdržavanju i ugovora o dosmrtnom uzdržavanju zbunjujući i da građani ne razumiju razliku između ugovora o doživotnom uzdržavanju i ugovora o dosmrtnom uzdržavanju. Novim nazivom se odražava biti ugovora o dosmrtnom uzdržavanju koja se s jedne strane očituje u obvezi uzdržavanja primatelja uzdržavanja do

njegove smrti, a s druge strane u trenutku prijelaza imovine na davatelja uzdržavanja i naglašava se razlika u odnosu na ugovor o doživotnom uzdržavanju.

Uz članak 9.

Ovim člankom propisuje se da će ovlaštena osoba odnosno sudac nadležnog suda ili javni bilježnik prilikom ovjere ili sastavljanja ugovora ugovarateljima pročitati sadržaj ugovora te upozoriti ugovorne strane na pravne posljedice i razlike između ugovora o doživotnom uzdržavanju i ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, trenutak prijenosa imovine s primatelja uzdržavanja na davatelja uzdržavanja te objasniti prednosti osnivanja osobne služnosti i stvarnog tereta čime se osigurava da ugovorne strane u najvećoj mogućoj mjeri budu informirane o posljedicama sklapanja ugovora i pravima i obvezama koje proizlaze iz ugovora.

Uz članak 10.

Ovom odredbom se dodatno štiti pravni položaj primatelja dosmrtnog uzdržavanja na način da se propisuje obaveza osnivanja služnosti stanovanja u korist primatelja dosmrtnog uzdržavanja osim u slučaju ako se primatelj uzdržavanja tome izričito protivi. Osim toga propisuje se da će zemljišnoknjižni sud u zemljišnoj knjizi po službenoj dužnosti uknjižiti pravo služnosti stanovanja u korist primatelja uzdržavanja istovremeno s uknjižbom prava vlasništva temeljem ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

Uz članak 11.

Ovim člankom se radi pravne sigurnosti propisuje oblik u kojem se daje izjava o pristanku na produženje ugovora u slučaju smrti davatelja uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja.

Uz članak 12.

Ovim člankom se odstupa od ranije obveze izdavanja potpisane police kao dokaza o sklopljenom ugovoru o osiguranju, osim za policu osiguranja osoba. Kako je ugovor sklopljen već samim prihvatom ponude, potpis na polici je suvišan i ne odgovara suvremenom načinu poslovanja.

Uz članak 13.

Ovaj članak se usklađuje s izmjenom iz članka 12. Zakona kojom se odstupilo od dosadašnje obveze predaje potpisane police kao dokaza o sklopljenom ugovoru o osiguranju, osim za police osiguranja osoba za koje je zadržan veći stupanj formalizma koji je potreban zbog specifičnosti tih osiguranja. Ujedno se ukazuje da se svi ugovori mogu sklopiti elektroničkim putem te da ugovor ili polica mogu biti potpisani elektroničkim potpisom sukladno članku 293. Zakona o obveznim odnosima.

Uz članak 14.

Ovim člankom se propisuje mogućnost da se ugovorne strane sporazume da se obavijest o dospjelosti premije dostavi putem usluge elektroničke preporučene dostave koju obavljaju kvalificirani pružatelj usluga povjerenja sukladno Uredbi (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014., dalje u tekstu: Uredba) i zakonu kojim se osigurava provedba predmetne Uredbe. Dostava pismena sukladno navedenoj Uredbi i zakonu kojim se osigurava provedba te Uredbe osigurat će bržu komunikaciju među ugovornim stranama, ali istovremeno osigurati sigurnu elektroničku komunikaciju u smislu praćenja dostave pismena te računanja rokova čime će se zadovoljiti potreba za osuvremenjivanjem načina poslovanja i digitalizacijom kako bi se

pojednostavilo i ubrzalo korištenje usluga, uz osiguravanje visoke razine sigurnosti i pravne zaštite.

Uz članak 15.

Ovim člankom dopunjuje se stavak 1. članka 938. na način da se kod osiguranja osoba propisuje obveza ugovaratelja osiguranja obavijestiti osiguratelja o promjeni djelatnosti koju obavlja ako bi ta promjena dovela do povećanja rizika.

Ujedno se propisuje obveza slanja pisane obavijesti osiguratelju o povećanju rizika kako bi se moglo utvrditi kada je povećanje rizika nastupilo te da je ispunjena obveza obavještavanja.

Predloženom izmjenom se provodi i terminološko usklađenje.

Uz članak 16.

Ovim člankom se propisuje obveza slanja pisane obavijesti osiguratelju u slučaju smanjenja rizika te se određuje rok u kojem osiguratelj mora dostaviti svoj odgovor u pisanom obliku ugovaratelju osiguranja. Ujedno se radi o usklađenju s izmjenom iz članka 938. Zakona o obveznim odnosima, a kojom je propisano slanje pisane obavijesti osiguratelju u slučaju povećanja rizika.

Uz članak 17.

Kako se odredba iz stavka 4. članka 943. odnosi i na osiguranja života potrebno je u istu uvrstiti i korisnika osiguranja.

Uz članak 18.

Ovim člankom se usklađuje terminologija sa člankom 947. Zakona o obveznim odnosima kako bi se osigurala pravna sigurnost.

Uz članak 19.

Ovim člankom se usklađuje terminologija sa člankom 926. Zakona o obveznim odnosima kako bi se osigurala pravna sigurnost.

Uz članak 20.

Ovim člankom propisuje se obveza ugovaratelja osiguranja da obavijesti osiguratelja o osobi koja je stvar stekla na osnovu pravnoga posla jer će u suprotnom biti u obvezi plaćanja premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja, a kako bi se olakšala daljnja komunikacija osiguratelja s osobom na koju je stvar prenesena.

Uz članak 21.

Ovim člankom se propisuje da osiguratelj može, u slučaju neplaćanja premije i nepoštivanja propisanih radnji iz stavka 2. članka 969. Zakona o obveznim odnosima, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije, izjaviti ugovaratelju osiguranja da smanjuje osigurani iznos na iznos kapitalizirane svote, a u suprotnom slučaju da raskida ugovor. Smanjenje osiguranog iznosa na iznos kapitalizirane svote je povoljnije za ugovaratelja osiguranja jer iznos kapitalizirane svote može biti veći ili jednak otkupnoj vrijednosti osiguranja.

Nadalje, ovim člankom se propisuje mogućnost da se ugovorne strane sporazume da se poziv osiguratelja dostavi putem usluge elektroničke preporučene dostave koju obavlja kvalificirani pružatelj usluga povjerenja sukladno Uredbi i zakonu kojim se osigurava provedba predmetne Uredbe. Dostava pismena sukladno navedenoj Uredbi i zakonu kojim se osigurava provedba te

Uredbe osigurat će bržu komunikaciju među ugovornim stranama, ali istovremeno osigurati i sigurnu elektroničku komunikaciju u smislu praćenja dostave pismena te računanja rokova čime će se zadovoljiti potreba za osuvremenjivanjem načina poslovanja i digitalizacijom kako bi se pojednostavilo i ubrzalo korištenje usluga, uz osiguravanje visoke razine sigurnosti i pravne zaštite.

Uz članak 22.

Provodi se usklađenje sa zakonom koji uređuje obiteljske odnose, a obzirom na mogućnost djelomičnog lišenja poslovne sposobnosti i činjenici da se radi o najranjivijim članovima društva. Slijedom navedenog propisuje se da su ništetni ugovori o osiguranju za slučaj smrti treće osobe koja je lišena poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na sklapanje bilo kakvih pravnih poslova, raspolaganja i upravljanja svom pokretnom i nepokretnom imovinom kao i odlukama vezano za zdravlje i zdravstvenu skrb.

Uz članak 23.

Ovim člankom propisuje se rok od četrnaest dana u kojem je osiguratelj dužan isplatiti otkupnu vrijednost police od podnošenja zahtjeva za isplatu od strane ugovaratelja osiguranja. Propisivanjem roka jasnije se određuju prava i obveze ugovornih strana.

Uz članak 24.

Ovim člankom se propisuje da u slučajevima kada je ugovaratelj osiguranja ujedno i osiguranik, osigurani iznos pripada nasljednicima sukladno zakonu koji uređuju nasljedno pravo obzirom da ranijim zakonskim uređenjem nije postojalo zakonsko rješenje za navedeni slučaj.

Uz članak 25.

Ovom odredbom propisuje se da se odredbe ovoga Zakona neće primjenjivati na ugovore koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona osim odredbe članka 1. ovoga Zakona. Također se propisuje i iznimka od navedenog pravila na način da se omogući upis ugovora u Registar koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Uz članak 26.

Ovim člankom propisuje se rok za donošenje pravilnika i uspostavu Registra.

Uz članak 27.

Ovim člankom se propisuje stupanje na snagu ovoga Zakona.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Sredstva potrebna za provedbu ovoga Zakona su osigurana u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcijama za 2024. i 2025. godinu, na razdjelu 109 - Ministarstvo pravosuđa i uprave, u okviru redovnog poslovanja pravosudnih tijela. Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju koji vodi Hrvatska javnobilježnička komora financirat će se iz naknada koje će biti propisane Pravilnikom koji će biti donesen nakon stupanja Zakona na snagu, a koju naknadu će plaćati korisnici usluga.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

U Hrvatskome saboru nakon rasprave o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima, na sjednici održanoj 30. studenoga 2023. godine donesen je Zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona te se sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja izneseni u raspravi upućuju predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim odnosima.

Usvojen je prijedlog Ministarstva financija na način da je u članku 16. određen rok u kojem osiguratelj mora dostaviti svoj odgovor u pisanom obliku ugovaratelju osiguranja radi pravne sigurnosti i usklađenja s izmjenom iz članka 938. Zakona o obveznim odnosima, a kojom je propisano slanje pisane obavijesti osiguratelju u slučaju povećanja rizika.

Izmijenjeni su članci 14. i 21. na prijedlog Ministarstva vanjskih i europskih poslova na način da se uz upućivanje na primjenu Uredbe (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014.), upućuje i na zakon kojim se osigurava provedba predmetne Uredbe.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO

U raspravi na sjednici Hrvatskoga sabora iznijeti su sljedeći prijedlozi u odnosu na sadržaj i tekst Prijedloga zakona.

Saborska zastupnica Martina Vlašić Ilkić iz Kluba zastupnika Socijaldemokratske partije Hrvatske predlaže da se prije sklapanja ugovora od dosmrtnom ili doživotnom osiguranju dostavi potvrda primatelja osiguranja da je zdravstveno sposoban za sklapanje ugovora te da se prije sklapanja uvede obaveza da primatelj uzdržavanja obavi razgovor sa socijalnim radnikom, a kako bi se spriječilo da ugovor potpiše osoba koja nije svjesna posljedica ugovora. Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što ovlaštena osoba (javni bilježnik odnosno sud) prije sklapanja ugovora mora ispitati jesu li stranke sposobne i ovlaštene za poduzimanje i sklapanje posla te objasniti strankama smisao i posljedice posla i uvjeriti se o njihovoj pravoj i ozbiljnoj volji. Ovlaštena osoba treba pročitati strankama i neposrednim pitanjima uvjeriti se da sadržaj ugovora odgovara volji stranaka. Dakle, obaveza na utvrđivanje stvarne volje i sposobnosti ugovaratelja za sklapanje sporazuma je već na snazi i ovim Zakonom se preciznije definira te nema potrebe za propisivanjem daljnjih administrativnih obaveza strankama ove vrste ugovora. Na ovaj način se afirmira načelo slobode ugovaranja koje je opće priznato načelo građanskog prava i odnosi se na sve vrste građanskopravnih ugovora.

Saborski zastupnik Silvano Hrelja iz Kluba zastupnika HNS – liberalnih demokrata i nezavisnih zastupnika smatra da je naziv ugovora o uzdržavanju (doživotnog i dosmrtnog) i dalje zbunjujući unatoč tome što je nazivu ugovora o dosmrtnom uzdržavanju dodan dio naziva „uz istovremeni prijenos imovine“, a ugovoru o doživotnom uzdržavanju „uz prijenos imovine nakon smrti“ jer su još uvijek u nazivima ovih ugovora ostali pojmovi „doživotno“ i „dosmrtno“ te predlaže da se ovi ugovori nazovu: „ugovor o trajnom uzdržavanju uz prijenos imovine prije“ odnosno „poslije smrti“. Ovaj prijedlog nije moguće usvojiti iz razloga što pojam „trajno

uzdržavanje“ nije poznat u našem zakonodavstvu te bi uvođenje jednog sasvim novog pojma dodatno zbunio građane te ne bi doveo do namjeravanog cilja, a to je pravilno informiranje javnosti o vrsti predmetnih ugovora. Smatramo da je dodavanje opisa učinaka u nazive predmetnih ugovora o uzdržavanju optimalan način na koji će se javnost informirati o predmetnoj vrsti ugovora i njihovim učincima.

Saborska zastupnica Dalija Orešković iz Kluba zastupnica Centra, GLAS-a i Stranke s imenom i prezimenom predlaže da se prije sklapanja ugovora o uzdržavanju uvede obvezno pravno savjetovanje. Prijedlog nije prihvaćen iz razloga što ovlaštena osoba (javni bilježnik odnosno sud) prije sklapanja ugovora mora ispitati jesu li stranke sposobne i ovlaštene za poduzimanje i sklapanje posla te objasniti strankama smisao i posljedice posla i uvjeriti se o njihovoj pravnoj i ozbiljnoj volji. Ovlaštena osoba treba pročitati strankama i neposrednim pitanjima uvjeriti se da li sadržaj ugovora odgovara volji stranaka. Dakle, obaveza na utvrđivanje stvarne volje ugovaratelja za sklapanje sporazuma je već na snazi i ovim Zakonom se preciznije definira te nema potrebe za propisivanjem daljnjih administrativnih obaveza strankama ove vrste ugovora. Na ovaj način se afirmira načelo slobode ugovaranja koje je opće priznato načelo građanskog prava i odnosi se na sve vrste građanskopravnih ugovora. Osim toga upućuje se niži odgovor koji je dan na prijedlog saborskog zastupnika Dražena Bošnjakovića, a koji se u jednom dijelu odnosi i na ovo pitanje. Također, predlaže uvesti obavezne periodične provjere ugovora o uzdržavanju na način da socijalni radnici obilaze primatelje uzdržavanja i ispituju da li se ugovor poštuje. Zakon o obveznim odnosima ne uređuje prava i obaveze socijalnih radnika te stoga ovu primjedbu nije moguće prihvatiti već bi se istu moglo razmotriti u sklopu izmjena i dopuna Zakona o socijalnoj skrbi.

Saborski zastupnik Dražen Bošnjaković iz Kluba zastupnika HDZ-a predlaže da se naknade za upis u Registar ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju uredi zakonom (dalje u tekstu: Registar), a ne pravilnikom. S obzirom na činjenicu da podaci u Registru nisu javni već su isključivo dostupni za potrebe ovlaštenih osoba sa javnim ovlastima i osobe sa pravnim interesom prijedlog nije prihvaćen. Nadalje, ističe se kako je nije prihvatljivo naknade propisivati zakonom, a obzirom da je u određenim slučajevima uslijed inflacije ili sličnih događaja potrebno hitno intervenirati u sustav naplate naknada te je iz tog razloga prikladnije visinu naknada propisati pravilnikom. Također, predlaže da bi trebalo razmisliti o tome da se napravi iskorak na način da se rastereti sud od postupka sklapanja ove vrste ugovora te da se odredi da se ova vrsta ugovora može sklopiti isključivo pred javnim bilježnikom uz nazočnost predstavnika Centara za socijalnu skrb te ostaviti nadležnost suda jedino ako se pojavi spor oko utvrđenja ništetnosti ili sl. Iz prijedloga nije jasna uloga predstavnika Centara za socijalnu skrb jer ugovore sklapaju osobe koje imaju poslovnu sposobnost. Nije prihvatljivo da treća osoba odlučuje umjesto osobe koja je poslovno sposobna jer bi se time narušila sloboda ugovora. Sklapanje navedenih ugovora na sudu je omogućeno iz razloga što je sudska pristojba niža od troškova sklapanja ugovora pred javnim bilježnikom. Također se ističe da se većina ugovora sklopi pred javnim bilježnicima tako da se propisivanjem da se ugovor može sklopiti isključivo pred javnim bilježnikom ne bi postiglo značajnije rasterećenje sudova.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU,
ODNOSNO DOPUNJUJU**

Odsjek 3.

ZATEZNE KAMATE

Kad se duguju

Članak 29.

(1) Dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje, pored glavnice, i zatezne kamate.

(2) Stopa zateznih kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem kamatne stope koju je Europska središnja banka primijenila na svoje posljednje glavne operacije refinanciranja koje je obavila prije prvog kalendarskog dana tekućeg polugodišta za osam postotnih poena, a u ostalim odnosima za tri postotnih poena.

(3) Uz ograničenje iz stavka 2. članka 26. ovoga Zakona, kod trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukčiju stopu zateznih kamata.

(4) Ali ništetna je odredba ugovora iz stavka 3. ovoga članka ako na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, proizlazi da je tako ugovorenom stopom zateznih kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana.

(5) Prilikom ocjene je li odredba ugovora o stopi zateznih kamata ništetna uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zateznih kamata.

(6) Ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zateznih kamata, one ne mogu teći poslije dužnikova zakašnjenja.

(7) Stopa zateznih kamata odnosi se na razdoblje od jedne godine.

(8) Hrvatska narodna banka dužna je u »Narodnim novinama« objaviti kamatnu stopu Europske središnje banke iz stavka 2. ovoga članka koja je na snazi 1. siječnja i 1. srpnja.

Odsjek 9.

UGOVOR O DOŽIVOTNOM UZDRŽAVANJU

Pojam

Članak 579.

(1) Ugovorom o doživotnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga strana izjavljuje da mu daje svu ili dio svoje imovine, s time da je stjecanje stvari i prava odgođeno do trenutka smrti primatelja uzdržavanja.

(2) Ako nije drukčije ugovoreno, ugovorom o doživotnom uzdržavanju obuhvaćene su i sve pripadnosti stvari ili prava koji su predmet toga ugovora.

Oblik**Članak 580.**

(1) Ugovor o doživotnom uzdržavanju mora biti sastavljen u pisanom obliku te ovjeren od suca nadležnog suda ili potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku ili sastavljen u obliku javnobilježničkog akta.

(2) Prilikom ovjere ili sastavljanja ovlaštena će osoba ugovarateljima pročitati ugovor i upozoriti ih na njegove posljedice.

Upis u javnu knjigu**Članak 581.**

(1) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju nekretnina, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu toga ugovora u zemljišnu knjigu.

(2) Ako je predmet ugovora o doživotnom uzdržavanju pokretnina ili neko pravo za koje se vodi kakav javni upisnik, davatelj uzdržavanja ovlašten je zatražiti zabilježbu ili drugi odgovarajući upis toga ugovora u taj javni upisnik.

Utjecaj izmijenjenih okolnosti**Članak 584.**

(1) Na ugovor o doživotnom uzdržavanju primjenjuju se opće odredbe ovoga Zakona o izmijenjenim okolnostima.

(2) Sud može pravo primatelja uzdržavanja preinačiti u doživotnu rentu ako to odgovara objema ugovornim stranama.

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor**Članak 585.**

(1) Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegova bračnog druga i njegove potomke koji su pozvani na nasljedstvo, ako oni na to pristanu.

(2) Ne pristanu li na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje.

(3) Ako bračni drug i potomci davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, imaju pravo zahtijevati od primatelja uzdržavanja naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja.

(4) Sud će ovu naknadu odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o doživotnom uzdržavanju.

Odsjek 10.**UGOVOR O DOSMRTNOM UZDRŽAVANJU****Pojam****Članak 586.**

(1) Ugovorom o dosmrtnom uzdržavanju obvezuje se jedna strana (davatelj uzdržavanja) da će drugu stranu ili trećega (primatelja uzdržavanja) uzdržavati do njegove smrti, a druga se strana obvezuje da će mu za života prenijeti svu ili dio svoje imovine.

(2) Davatelj uzdržavanja stječe stvari ili prava koji su predmet ugovora o dosmrtnom uzdržavanju kad mu, na temelju toga ugovora, te stvari ili ta prava budu preneseni na zakonom predviđeni način stjecanja.

Pridržaj prava stvarnog tereta**Članak 587.**

Ako primatelj uzdržavanja daje nekretninu, može odrediti da se u njegovu korist na njoj osnuje stvarni teret uzdržavanja.

Utjecaj smrti davatelja uzdržavanja na ugovor**Članak 588.**

(1) Umre li davatelj uzdržavanja prije primatelja uzdržavanja, njegova prava i obveze iz ugovora prelaze na njegove nasljednike, ako oni na to pristanu.

(2) Ne pristanu li na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor se raskida, a oni nemaju pravo zahtijevati naknadu za prije dano uzdržavanje, te su dužni vratiti primatelju uzdržavanja ono što je na temelju toga ugovora stekao davatelj uzdržavanja.

(3) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju vratiti ono što je na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju stekao davatelj uzdržavanja, dužne su primatelju uzdržavanja naknaditi vrijednost stečenog.

(4) Ako nasljednici davatelja uzdržavanja nisu u stanju preuzeti ugovorne obveze, oni imaju pravo zahtijevati naknadu za uzdržavanje koje je primatelj uzdržavanja dobio od davatelja uzdržavanja, no dužni su primatelju uzdržavanja vratiti ono što je davatelj uzdržavanja stekao na temelju ugovora o dosmrtnom uzdržavanju.

(5) Sud će naknadu iz stavka 3. i 4. ovoga članka odrediti po slobodnoj ocjeni, uzimajući pri tome u obzir imovinske prilike primatelja uzdržavanja i osoba koje su bile ovlaštene na produženje ugovora o dosmrtnom uzdržavanju, te prava koja primatelj uzdržavanja ostvaruje na temelju stvarnog tereta.

2. Sklapanje ugovora**Kad je ugovor sklopljen****Članak 925.**

(1) Ugovor o osiguranju sklopljen je kad je ponuda o osiguranju prihvaćena.

(2) O sklopljenom ugovoru o osiguranju osiguratelj je obvezan bez odgađanja ugovaratelju osiguranja predati uredno sastavljenu i potpisanu policu osiguranja ili neku drugu ispravu o osiguranju (list pokrića i sl.).

(3) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, ugovor o osiguranju osoba sklopljen je kad strane potpišu policu osiguranja.

(4) Pisana ponuda učinjena osiguratelju za sklapanje ugovora o osiguranju veže ponuditelja, ako on nije odredio kraći rok, za vrijeme od osam dana otkad je ponuda prispjela osiguratelju, a ako je potreban liječnički pregled, onda za vrijeme od trideset dana.

(5) Ako osiguratelj u tom roku ne odbije ponudu koja ne odstupa od njegovih uvjeta za predloženo osiguranje, smatrat će se da je prihvatio ponudu i da je ugovor sklopljen.

(6) U tom slučaju ugovor se smatra sklopljenim kad je ponuda prispjela osiguratelju.

Polica i druge isprave o osiguranju

Članak 926.

(1) U polici moraju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana osoba, odnosno osigurana stvar ili drugi predmet osiguranja, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i vrijeme pokrića, iznos osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos (ulog), nadnevak izdavanja police i potpisi ugovornih strana.

(2) Polica osiguranja može biti privremeno zamijenjena listom pokrića ili drugom ispravom o osiguranju u koju se unose bitni sastojci ugovora.

(3) Osiguratelj je dužan upozoriti ugovaratelja osiguranja da su opći i/ili posebni uvjeti osiguranja sastavni dio ugovora i predati mu njihov tekst, ako ti uvjeti nisu već otisnuti na polici.

(4) Ispunjenje obveze iz stavka 3. ovoga članka mora biti navedeno na polici.

(5) U slučaju neslaganja neke odredbe općih ili posebnih uvjeta i neke odredbe police primijenit će se odredba police; u slučaju neslaganja neke tiskane i strojem pisane odredbe primijenit će se pisana odredba, a u slučaju neslaganja ovih s rukopisnom odredbom, primijenit će se rukopisna odredba.

(6) Prema sporazumu ugovornih strana polica može glasiti na ime određene osobe, po naredbi, na donositelja ili za račun koga se to tiče.

Posljedice neplaćanja premije

Članak 937.

(1) Ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati osigurninu određenu ugovorom počinje idućeg dana od dana uplate premije.

(2) Ako je ugovoreno da se premija plaća nakon sklapanja ugovora, obveza osiguratelja da isplati osigurninu određenu ugovorom počinje od dana određenog u ugovoru kao dana početka osiguranja.

(3) Ali ako ugovaratelj osiguranja premiju koja je dospjela nakon sklapanja ugovora ne plati do dospelosti, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu nakon isteka roka od trideset dana otkad je ugovaratelju osiguranja uručeno preporučeno pismo osiguratelja s obaviješću o dospelosti premije, ali s tim da taj rok ne može isteći prije nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.

(4) U svakom slučaju ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu ako premija ne bude plaćena u roku od godine dana od dospelosti.

(5) Odredbe ovoga članka ne primjenjuju se na osiguranje života i osiguranje od nesretnog slučaja.

Povećanje rizika

Članak 938.

(1) Ugovaratelj osiguranja dužan je, kad je u pitanju osiguranje imovine, obavijestiti osiguratelja o svakoj promjeni okolnosti koja može biti značajna za ocjenu rizika, a kad je u pitanju osiguranje osoba, onda samo ako je rizik povećan zbog toga što je osigurana osoba promijenila zanimanje.

(2) On je dužan bez odgađanja obavijestiti osiguratelja o povećanju rizika, ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegova sudjelovanja, dužan je obavijestiti ga u roku od četrnaest dana otkad je za to saznao ili mogao saznati.

(3) Ako je povećanje rizika toliko da osiguratelj ne bi sklopio ugovor da je takvo stanje postojalo u trenutku njegova sklapanja, on može raskinuti ugovor.

(4) Ali ako je povećanje rizika toliko da bi osiguratelj sklopio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u trenutku sklapanja ugovora, on može ugovaratelju osiguranja predložiti novu stopu premije.

(5) Ako ugovaratelj osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku od četrnaest dana od primitka prijedloga nove stope, ugovor prestaje po samom zakonu.

(6) Ali ugovor ostaje na snazi i osiguratelj se više ne može koristiti ovlaštenjima da predloži ugovaratelju osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor, ako ne iskoristi ta ovlaštenja u roku od mjesec dana otkad je na bilo koji način doznao za povećanje rizika, ili ako još prije isteka toga roka na neki način pokaže da pristaje na produljenje ugovora (ako primi premiju, isplati osigurninu za osigurani slučaj koji se dogodio nakon toga povećanja i sl.).

Smanjenje rizika

Članak 940.

(1) U slučaju kad se nakon sklapanja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugovaratelj osiguranja ima pravo zahtijevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je o smanjenju obavijestio osiguratelja.

(2) Ako osiguratelj ne pristane na smanjenje premije, ugovaratelj osiguranja može raskinuti ugovor.

4. Obveze osiguratelja

Isplata osigurnine

Članak 943.

(1) Kad se dogodi osigurani slučaj, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti dulji od četrnaest dana, računajući otkad je osiguratelj dobio obavijest da se osigurani slučaj dogodio.

(2) Ali ako je za utvrđivanje postojanja osigurateljeve obveze ili njezina iznosa potrebno stanovito vrijeme, osiguratelj je dužan isplatiti osigurninu određenu ugovorom u roku od trideset dana od dana primitka odštetnog zahtjeva ili ga u istom roku obavijestiti da njegov zahtjev nije osnovan.

(3) Ako iznos osigurateljeve obveze ne bude utvrđen u rokovima određenim u stavku 1. i 2. ovoga članka, osiguratelj je dužan bez odgađanja isplatiti iznos nespornog dijela svoje obveze na ime predujma.

(4) Ne ispuni li osiguratelj svoju obvezu u rokovima iz ovoga članka, duguje osiguraniku zatezne kamate od dana primitka obavijesti o osiguranom slučaju, kao i naknadu štete koja mu je uslijed toga nastala.

Propast stvari zbog događaja koji nije predviđen u polici

Članak 952.

(1) Ako osigurana stvar ili stvar u vezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti propadne za razdoblja osiguranja zbog nekog događaja koji nije predviđen u ugovoru o osiguranju, ugovor prestaje vrijediti danom njezine propasti, a osiguratelj je dužan vratiti ugovaratelju osiguranja dio premije razmjerno preostalom vremenu trajanja osiguranja.

(2) Kad jedna od više stvari obuhvaćenih jednim ugovorom propadne zbog nekog događaja koji nije predviđen u ugovoru, osiguranje ostaje na snazi i dalje glede ostalih stvari uz potrebne izmjene zbog smanjenja predmeta osiguranja.

4. Podosiguranje

Članak 960.

(1) Kad se utvrdi da je vrijednost osigurane stvari u trenutku ostvarenja osiguranog slučaja veća od svote osiguranja, osigurnina se smanjuje razmjerno vrijednosti osigurane stvari u trenutku osiguranog slučaja.

(2) Osiguratelj je dužan isplatiti potpunu osigurninu sve do svote osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrijednosti stvari i visine osiguranog iznosa nema značenja za određivanje iznosa osigurnine.

5. Prijenos ugovora i isplata naknade drugome

Prijenos ugovora na stjecatelja osigurane stvari

Članak 961.

- (1) U slučaju otuđenja osigurane stvari, a i stvari u vezi s čijom je uporabom sklopljeno osiguranje od odgovornosti, prava i obveze ugovaratelja osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavitelja, osim ako drukčije nije ugovoreno.
- (2) Ali ako je otuđen samo jedan dio osiguranih stvari koji glede osiguranja ne čine zasebnu cjelinu, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu glede otuđenih stvari.
- (3) Kad se zbog otuđenja stvari poveća ili smanji vjerojatnost nastupanja osiguranog slučaja, primjenjuju se opće odredbe o povećanju ili smanjenju rizika.
- (4) Ugovaratelj osiguranja koji ne obavijesti osiguratelja da je osigurana stvar otuđena ostaje u obvezi na plaćanje premija koje dospijevaju i poslije dana otuđenja.
- (5) Osiguratelj i pribavitelj osigurane stvari mogu odustati od osiguranja uz otkazni rok od petnaest dana, s tim što su otkaz dužni podnijeti najdulje u roku od trideset dana od saznanja za otuđenje.
- (6) Ugovor o osiguranju ne može se raskinuti ako je policica osiguranja izdana na donositelja ili po naredbi.

Posljedice neplaćanja premije i smanjenje osiguranog iznosa

Članak 969.

- (1) Ako ugovaratelj osiguranja života, odnosno osiguranja od nesretnog slučaja ne plati neku premiju o dospelosti, osiguratelj nema pravo njezinu naplatu zahtijevati sudskim putem.
- (2) Ako ugovaratelj osiguranja na poziv osiguratelja, koji mu mora biti dostavljen preporučenim pismom, ne plati dospjelu premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraći od mjesec dana, računajući otkad mu je pismo uručeno, niti to učini koja druga zainteresirana osoba, osiguratelj može samo, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije, izjaviti ugovaratelju osiguranja da smanjuje osigurani iznos na iznos otkupne vrijednosti osiguranja, a u suprotnom slučaju da raskida ugovor.
- (3) Ako se osigurani slučaj dogodio prije raskida ugovora ili smanjenja osiguranog iznosa, smatra se kao da je osigurani iznos smanjen, odnosno da je ugovor raskinut, prema tome jesu li premije bile plaćene barem za tri godine ili nisu.

Osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i osoba lišenih poslovne sposobnosti

Članak 971.

- (1) Ništetan je ugovor o osiguranju za slučaj smrti treće osobe mlađe od četrnaest godina, a i osobe potpuno lišene poslovne sposobnosti, te je osiguratelj dužan vratiti ugovaratelju osiguranja sve premije primljene po osnovi takva ugovora.
- (2) Za pravovaljanost osiguranja za slučaj smrti treće osobe starije od četrnaest godina potrebna je pisana suglasnost njezina zakonskog zastupnika te pisana suglasnost svake osigurane osobe.

3. Prava ugovaratelja osiguranja prije nastupa osiguranog slučaja

Otkup

Članak 978.

(1) Na zahtjev ugovaratelja osiguranja života sklopljenog za cijeli život osiguranika, osiguratelj je dužan isplatiti mu otkupnu vrijednost police, ako su do tada plaćene barem tri godišnje premije.

(2) U ugovoru o osiguranju moraju biti navedeni uvjeti pod kojima ugovaratelj može zahtijevati isplatu njezine otkupne vrijednosti, a i način kako se ta vrijednost izračunava, u skladu s uvjetima osiguranja.

(3) Pravo zahtijevati otkup ne mogu ostvarivati vjerovnici ugovaratelja osiguranja, a ni korisnik osiguranja, ali će otkupna vrijednost biti isplaćena korisniku na njegov zahtjev, ako je određivanje korisnika neopozivo.

(4) Iznimno, otkup police može zahtijevati vjerovnik kome je polica predana u zalog, ako tražbina radi čijeg je osiguranja dan zalog ne bude namirena o dospelosti.

Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika

Članak 988.

Ako ugovaratelj osiguranja za slučaj smrti ne odredi korisnika ili ako odredba o određivanju korisnika ostane bez učinka zbog opoziva, ili zbog odbijanja određene osobe, ili iz kojega drugog uzroka, a ugovaratelj osiguranja ne odredi drugog korisnika, osigurani iznos pripada ugovaratelju osiguranja.